

Małgorzata Felińska

Od Kresowian do repatriantów

Pamięć zbiorowa
mieszkańców Kresów Wschodnich
wysiedlonych na Ziemię Odzyskaną

SCIENTIARUM PRIMITIAE – SERIES SOCIOLOGICA ET POLITICA

Rada naukowa

Krzysztof Huszcza (przewodniczący)

Bożena Koredczuk · Agnieszka Libura · Ewa Rychter

Artur Tworek · Anna Ursulenko · Karol Zieliński

Vol. XXII

Małgorzata Felińska

Od Kresowian do repatriantów.

Pamięć zbiorowa mieszkańców Kresów Wschodnich
wysiedlonych na Ziemię Odzyskane

Wrocław 2023

Promotor:

dr hab. Katarzyna Dojwa-Turczyńska, prof. UWr

Recenzent:

dr hab. Jan Maciejewski, prof. UWr

© Copyright by Quaestio and Małgorzata Felińska
Wrocław 2023

ISBN 978-83-65815-35-4

ISSN 2299-4068

Quaestio

www.quaestio.com.pl

tel. (48) 784 614 124, e-mail: biuro@quaestio.com.pl

Spis treści

Wstęp	9
1. Historia polskich Kresów Wschodnich	11
1.1. Kontekst historyczny do 1939 roku	11
1.2. Kresy Wschodnie podczas II wojny światowej	21
1.3. Przesiedlenia i losy Kresowian po II wojnie światowej	30
2. Teoretyczne podstawy analizy	37
2.1. Studia nad pamięcią społeczną	37
2.2. Pamięć zbiorowa – jej pojmowanie i wyzwania	43
2.3. Migracje – ich przyczyny i konsekwencje	50
2.4. Adaptacja – akulturacja – asymilacja	56
3. Rozważania metodologiczne i organizacja badań własnych ...	65
3.1. Wprowadzenie	65
3.2. Metoda biograficzna	70
3.3. Materiały pamiętnikarskie i treści wywiadów narracyjnych	78
3.4. Organizacja badań własnych	89
4. Położenie społeczne mieszkańców Kresów Wschodnich przed wybuchem II wojny światowej	95
4.1. Życie codzienne oraz kultura Kresowian	95
4.2. Sytuacja materialna	108
4.3. Stosunki narodowościowe na Kresach Wschodnich	116
5. II wojna światowa oraz deportacje w pamięci Kresowian	125
5.1. Obraz II wojny światowej	125
5.2. Przesiedlenia na tereny Ziemi Odzyskanych	159
6. Położenie repatriantów na Ziemiach Odzyskanych	173
6.1. Trudne początki. Pierwszy okres pobytu i sytuacja materialna	173
6.2. Życie codzienne oraz kultura Kresowian po przesiedleniu na Ziemię Odzyskaną	188

Zakończenie	203
Bibliografia	207
Wykaz respondentów	215